

ADOPCIÓ DE SISTEMES DE CONTROL, VIGILÀNCIA I SANCIÓ A NIVELL COMERCIAL. EXEMPLE D'IMPLEMENTACIÓ

Sistema de control, vigilància i sanció a nivell comercial de l'Ajuntament de Barcelona (Catalunya)

Descripció

Barcelona, amb una població de 1.636.762 habitants (Idescat, 2019), disposa d'un sistema de control, vigilància i sanció per assegurar la correcta gestió i separació dels residus generats per les activitats comercials. En aquest sentit, l'any 2011, l'Ajuntament de Barcelona va aprovar l'*Ordenança general del medi ambient urbà de Barcelona*, recollint l'obligatorietat de realitzar la recollida selectiva en origen, així com facilitar la tasca dels inspectors, preveient sancions en cas d'incompliment.

Article 61.7. Obligatorietat de la recollida selectiva en origen

Els generadors de les fraccions residuals de matèria orgànica, paper i cartró, vidre i envasos lleugers estan obligats a separar en origen les diferents fraccions residuals i a lliurar-les en els dipòsits de contenció adequats al servei de recollida.

Article 62.3. Recollida selectiva comercial

1. La recollida de residus comercials ha de ser sempre selectiva en les mateixes fraccions que les establertes en l'article 61.7. d'aquesta Ordenança, tant si el productor utilitza el servei municipal com si l'assumeix personalment a càrrec d'un gestor autoritzat i homologat.

[...]

3. Tenen la condició d'usuaris del servei de recollida selectiva comercial els titulars d'establiments comercials al detall o a l'engròs, d'hoteleria i restauració, els mercats, els bars, les oficines i els establiments de serveis, i els establiments industrials que generen residus assimilables als municipals

que no acreditin lliurar els residus que generen o produeixen a un transportista homologat i autoritzat.

4. La persona titular de l'activitat generadora de residus comercials està obligada al següent:

- a. Disposar del document acreditatiu de la forma de recollida i gestió dels residus que genera i dels justificants dels lliuraments efectuats.*
- b. Omplir la instància municipal relativa a la declaració de residus de l'activitat que es requereix a efectes estadístics i de control.*
- c. Facilitar a l'Administració la informació, inspecció, presa de mostres i supervisió que l'Administració cregui convenients per a assegurar el compliment de la normativa.*

[...]

Així mateix, l'article 62.3 de la normativa també indica que els titulars d'activitats productores de residus comercials i industrials assimilables a residu municipal poden optar a contractar un servei privat per a la recollida selectiva de les fraccions residuals generades a través d'un transportista autoritzat per l'Agència de Residus de Catalunya i homologat per l'Ajuntament de Barcelona, o a utilitzar el servei municipal de recollida selectiva comercial.

Servei privat per a la recollida selectiva (I/II)

Les persones titulars d'activitats generadores de residus comercials poden gaudir de no subjecció o reducció de la quota del preu públic de recollida de residus en cas de contractar a una empresa privada de recollida.

Per a contractar un servei privat, cal acreditar la recollida i gestió dels residus per un transportista inscrit, per a cada fracció que es reculli, a l'Agència de Residus de Catalunya (ARC).

Servei privat per a la recollida selectiva (II/II)

Per a reconèixer el dret a la no subjecció o a la reducció del preu públic, els establiments que vulguin acollir-se per primera vegada a un sistema de recollida privat, hauran de presentar a la Direcció de Serveis de Neteja i Gestió de Residus, prèviament a la implantació del sistema, documentació que acrediti que la recollida i gestió de residus es farà mitjançant un transportista inscrit a l'ARC i que aquest lliurarà les diferents fraccions de residus a un gestor autoritzat per l'ARC.

La Direcció de Serveis de Neteja i Gestió de Residus verificarà la documentació i, si és correcta, ho comunicarà a l'empresa perquè presenti la documentació definitiva.

En ambdós casos, els titulars de les activitats productores de residus estan subjectes a la obligatorietat de la recollida selectiva en origen, així com facilitar la tasca dels inspectors, preveient sancions en cas d'incompliment.

Inspecció en el servei públic de recollida selectiva

L'Ajuntament de Barcelona té subcontractat part de l'activitat d'inspecció a SIRESA, una societat que forma part de l'empresa pública TERSA, de la qual és accionista. El procediment d'inspecció es basa en una primera visita als establiments per part del personal de SIRESA. Principalment s'inspecciona establiments generadors de FORM, però també grans generadors de paper i cartó o fracció resta i establiments detectats com a incomplidors en el programa de caracteritzacions, tinguin o no recollida porta a porta.

A les inspeccions es comprova la gestió de totes les fraccions de residus que genera l'establiment, inclòs l'oli de cuina, mitjançant una comprovació visual de tots els cubells d'escombraries i les zones d'emmagatzematge de residus. L'establiment ha de tenir recollida selectiva per a totes les fraccions que genera i en tots els punts on en genera, i ha de minimitzar el màxim possible els impropis. A més, en el cas dels establiments amb recollida porta a porta, la quantitat de residus declarada i observada durant les inspeccions ha de coincidir amb la quantitat que les empreses de recollida tenen registrada a la seva base de dades. Addicionalment, a les inspeccions es facilita formació sobre gestió de residus i el

díptic "Residu Zero", tot i que no és obligatori conservar-lo.

Si aquesta inspecció és negativa es deixa un avís de detecció d'incompliment per a l'establiment, deixant un període de temps per esmenar la infracció.

Posteriorment, es realitza una segona visita on el personal de SIRESA va acompanyat d'un inspector de l'Ajuntament o de la Guardia Urbana i, en cas de persistir la infracció, es procedeix a obrir un expedient sancionador a l'establiment. Cal destacar que les inspeccions s'efectuen sense previ avís, notificant com a incompliment els casos on els establiments no permeten la inspecció. En aquest sentit, tot i que segons la normativa una sanció lleu pot ascendir fins a 3.000 €, l'import més habitual de les sancions oscil·la entre 150 i 300 €.

Figura 1. Sistema de control, vigilància i sanció de l'Ajuntament de Barcelona (I/II). Font: SIRESA, 2020.

Figura 2. Sistema de control, vigilància i sanció de l'Ajuntament de Barcelona (II/II). Font: SIRESA, 2020.

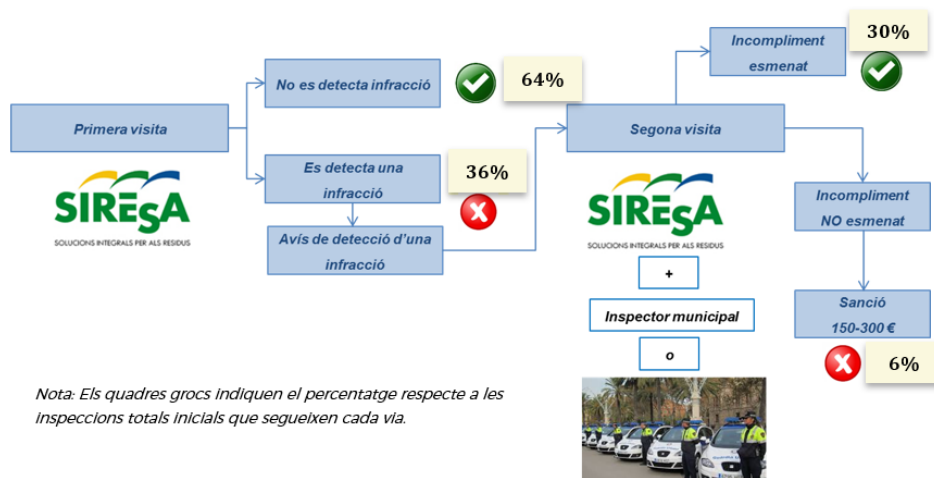

Figura 3. Esquema del sistema de control, vigilància i sanció de l'Ajuntament de Barcelona. Font: Institut Cerdà a partir de dades de SIRESA, 2020.

Inspecció en el cas de servei privat

En aquest cas, els establiments amb servei privat de recollida, el procediment és el mateix, però se'ls requereix addicionalment la següent documentació:

- El contracte vigent, amb la informació dels transportistes autoritzats per l'Agència de Residus de Catalunya sobre la gestió de cada fracció, el volum instal·lat i les freqüències de recollida.
- El certificat original de l'empresa de transport en què informa de les plantes de destí i dels codis de tractament final per fracció recollida.

En alguns casos la inspecció es fa a petició de la Direcció de Serveis de Neteja i Gestió de Residus (DSNGR) de l'Ajuntament de Barcelona. A nivell d'inspecció, les conseqüències són les mateixes tant si es tracten d'establiments amb servei de recollida privada com si són establiments amb recollida municipal.

Si en una primera inspecció es detecten incompliments se li fa entrega de l'acta d'inspecció amb els incompliments detectats sense conseqüències sancionadores. En canvi, si en una segona inspecció a l'establiment es tornen a detectar incompliments, les infraccions detectades tenen conseqüències sancionadores.

Pel que fa al control documental, si la gestió de l'establiment no és correcta, tant a nivell de gestió de residus com a nivell documental, no s'emet la validació de la recollida privada. I, en

aquest cas, el titular de l'activitat no disposa de cap reducció ni exempció en el pagament del preu públic per la recollida de residus.

En aquest sentit, les principals dificultats detectades per part dels inspectors en els establiments amb servei privat de recollida i les pròpies empreses que ofereixen el servei, són les següents:

- Desconeixement per part dels establiments de quines són les seves obligacions respecte la gestió dels residus.
- Desconeixement de quins són els seus drets davant les empreses privades de gestió de residus.
- Separació dels residus incorrecte en origen.
- Males pràctiques recurrents per part dels gestors privats de residus.
- Dificultat per seguir la traçabilitat dels residus.

Per tal de fer front a aquesta problemàtica durant els darrers anys s'han adoptat diverses mesures, que són les següents:

- Formació gratuïta als establiments comercials amb la finalitat d'explicar com s'ha de fer una bona separació en origen, i quines són les seves obligacions com a productors de residus.
- Incorporació a les formacions de tots els drets i obligacions que tenen els establiments respecte els gestors privats de residus, així com de tota la documentació que els han de lliurar i com poder veure si el gestor privat està fent un tractament correcte dels seus residus.
- Incorporació dels establiments amb recollida privada al servei d'inspecció, i petició de documentació per seguir-ne la traçabilitat dels residus.
- Contacte amb establiments i gestors privats per tal d'intentar evitar les males pràctiques.
- Col·laboració amb l'ARC per tal de detectar i corregir les males pràctiques de les empreses de recollida privada.

Resultats

SIRESA realitza unes 8.000 inspeccions anuals, la qual cosa suposa la inspecció anual d'un 13% dels establiments comercials presents a la ciutat¹. Del total de les inspeccions realitzades es detecta una infracció en el 36%. Es sanciona a un 6% del total d'establiments inspeccionats, el que es tradueix en l'obertura anual d'uns 450 expedients sancionadors, al persistir la infracció durant la segona visita realitzada.

En el cas dels establiments amb servei de recollida privada la detecció d'incompliments va suposar un 1% del total d'inspeccions del 2020 i les propostes de sanció van representar un 0,4% del total d'inspeccions (pública i privada). L'any 2020 les inspeccions realitzades a establiments amb servei de recollida privada va representar el 2% respecte el total (servei públic + privat).

Finalment, entre 2011 i 2017 el nivell d'impropis a la recollida comercial ha baixat un 37%, passant del 12 al 7,6%.

Bibliografia d'interès

- Ordenança general del medi ambient urbà de Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 2011.

Més informació

Ajuntament de Barcelona

Persona de contacte: Carles Vázquez

¹ Partint de les dades d'establiments comercials corresponents al Cens Comercial 2019 de l'Ajuntament de Barcelona.

